

Satranç

Kıvanç Çefle [btsatranc@tubitak.gov.tr]

Küçük Bir Kasabada Büyük Bir Satranç Turnuvası

“Satrancın Wimbledon’u” olarak da bilinen Tata Steel Satranç Turnuvası, 11-26 Ocak’ta, Hollanda’da, bir kıyı kasabası olan Wijk aan Zee’de oynandı.

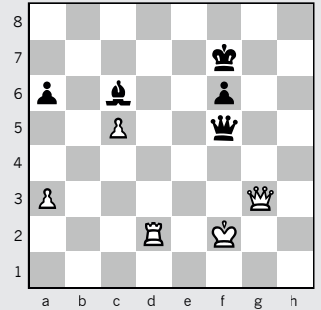
Satrançseverlerin merakla beklediği bu önemli satranç olayının tarihçesine baktığımızda, aslında farklı isimler altında 1938 yılından beri düzenlendiğini görüyoruz: Önce Hoogovens, sonra Corus ve en son olarak da Tata Steel Satranç Turnuvası. Bugüne değin turnuvaya katılan oyuncular arasında Euwe, Petrosyan, Larsen, Botvinnik, Tal, Karpov ve Kasparov gibi dev isimler var. İlginçtir ki efsanevi Bobby Fischer bu turnuvaların hiçbirisinde oynamamış. Turnuvayı en çok kazanan oyuncu (yedi kez) hâlen dünya şampiyonu unvanını elinde tutan Magnus Carlsen.

Senede bir yapılan bu süper turnuva iki kategoride gerçekleştiriliyor: “Masters” (Ustalar) ve “Challengers” (Meydan okuyanlar). Bu yılki Ustalar kategorisinde aralarında Magnus Carlsen, Fabiano Caruana, Wesley So ve eski dünya şampiyonlarından Visvanathan Anand’ın da olduğu on dört büyük usta oynadı. Her bir oyuncu diğer on üç oyuncu ile bir kez karşılaştı. Sonuç: Turnuvanın bu ayağını süper bir performans sergileyen Caruana (10/13) kazandı, dünya şampiyonu Carlsen (8/13) ikinci, So da (7,5/13) üçüncü oldu.

Meydan Okuyanlar kategorisinde ise İspanyol GM David Anton Guijarro (2694) birinci oldu. Şimdi, bu kategoride oynamış oyunlardan öğretici bir örnek sunuyoruz.

Örnekteki kritik pozisyon dokuzuncu turda GM Anton Smirnov (2604) ve GM Nodirbek Abdussattorov (2635) arasında oynanan oyunda ortaya çıktı (Diyagram 1).

Diyagram 1

Sıra beyazda

Siyah şah çekmiş durumda. Beyaz materyal olarak kalite üstünlüğüne sahip ve doğru oynarsa yenilmesi için bir neden yok gibi gözüküyor. Ama altı saattir kazanmak için didinen Smirnov burada yanlış hamleyi seçiyor:

87. Şe2? İşte bu noktada oyunun gidişi aniden değişiyor:

87... Fb5+ 88. Kd3

Başka seçenek yok.

88.Şe3 Vxc5+ 89. Şf4 (89. Kd4 Vc3+;89. Şe4 Bc6+ 90. Şf4 Ve5+ 91. Şg4 Vg5+)89... Ve5+ 90. Şg4 (90. Şf3 Vc3+) 90... Vg5+ ve kazanıyor.

88...Vxd3 89. Vxd3 Şe6!

İşte siyaha kazandıran hamle bu. Birçoğumuz burada 89...Fxd3 oynardık. Oysa 90. Şxd3 Şe6 91. Şc4 ile beyaz beraberliği yakalardı. 89... Şe6! Yavaş görünen ama hayati bir hamle.

90. c6 Fxd3 91. Şxd3 Şd6 92. Şe4 Şxc6 93. Şf5 Şb5 94. Şxf6 Şa4 95.

Şe5 Şxa3 96. Şd4 Şb3 ve Smirnov oyunu terk ediyor. Onun adına büyük bir hayal kırıklığı...

Çağdaş bir vezir fedası

Ocak yazımızda sizlere tarihi La Bourdonnais-McDonnell maçlar dizisinden bir oyun sunmuştuk. Bu

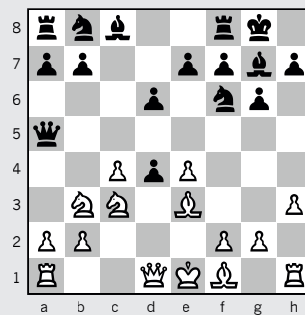
oyunun özelliği konumsal nitelikte bir feda içermesiydi. Elbette, sonraki zamanlarda da böyle fedalar görülmeye devam etti. Geçtiğimiz 2019 yılında Asya Kontinental turnuvasında İranlı Alireza Firouzja ve Hintli Murali Karthiyekan karşılaşmasında olduğu gibi...

Alireza Firouzja (2682) - Murali Karthiyekan (2593)

Asya Kontinental Açık Turnuvası 2020, Çin-Xingtai, ECO: E90.

1. d4 Af6 2. c4 g6 3.Ac3 Bg7 4. e4 d6 5. h3 O-O 6. Be3 c5 7. Af3 Va5 8. Ad2 cxd4 9. Ab3

Diyagram 2

Hintli GM burada 21 dakika düşündükten sonra bombayı patlatıyor:

9...Vxc3+!! 10. bxc3 dxe3

İki hafif figür ve beyazın piyon yapısını bozma karşılığında bir vezir... Acaba değer mi? Bunun muhakemesini oyun esnasında yapmak gerçekten çok zor ve cesaret istiyor. Bu noktada motorlar iki tarafa da yaklaşık eşit şans veriyor, bu da aslında beyazın durumunun hiç de kolay olmadığını gösteriyor.

11. f3

Beyaz e3'teki piyonu alarak piyon yapısını daha da bozmak istemiyor. Ama "şimdilik" hayatı bağışlanan e3 piyonu daha sonra büyük bir problem hâline gelecek.

11...Ah5 12. Vc1 Fh6 13. g4 Af4 14. Şd1 Ae6 15. Şc2 Ac6 16. h4 Ff4

Siyahın şah kanadında koyu renkli kareler üzerindeki hakimiyeti belirgin. Beyaz taşlar arasında ise eşgüdüm sorunu var.

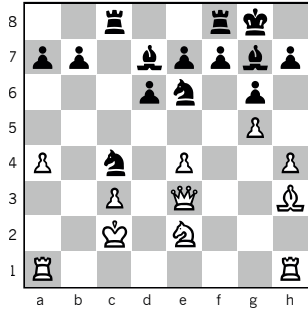
17. Vd1 Ae5 18. Ac1 Fd7 19. a4

Kac8 20. Ae2 Fh6 21. g5 Fg7 22.

Fh3 Axf3 23. Vd3 Ae5 24.
Vxe3 Axc4

Siyah yeni bir hedef
(c3 piyonu) elde etmek
karşılığında e3 piyonundan
vazgeçiyor (Diyagram 3).

Diyagram 3

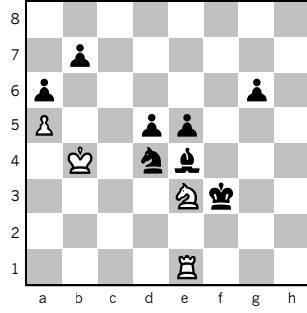

25. Vf2 Kc5 26. Khb1 Fc6
27. Fg2 f5 28. gxf6 Fxf6
29. Kf1 Fxc3 30. Vxc5

Siyahın aktif taşlarının
baskısı altında bunalan
Firouzja karşı oyun elde
etme umuduyla sonunda
vezirini feda ediyor.

30...Axc5 31. Kxf8+ Şxf8
32. Şxc3 Ae5 33. a5 Axe4+
34. Fxe4 Fxe4 35. Ad4 Fd5
36. Ab5 a6 37. Ac7 Fc6 38.
Kf1+ Şg7 39. Ae6+ Şh6 40.
Kf8 Şh5 41. Kh8 h6 42.
Kh7 Şxh4 43. Kxh6+ Şg4
44. Ad4 Şg5 45. Kh2 Fd5
46. Ke2 Şf4 47. Kf2+ Af3
48. Ke2 e5 49. Ac2 Fe4 50.
Ae3 d5 51. Şb4 Ad4 52.
Ke1 Şf3 beyaz burada terk
ediyor.

Diyagram 4

Firouzja, materyal olarak
kalite üstünlüğüne sahip
olmasına karşılık merkez
sütunlarda çığ gibi birinci
yataya ilerleyen birleşik
siyah piyonlar karşısında
çaresiz. Sizlere önerimiz,
beyazlarla siyahın vezir
fedasından başlayarak
bir bilgisayara karşı
oyunayın. İranlı oyuncunun
çektiklerini daha iyi
anlayacaksınız.

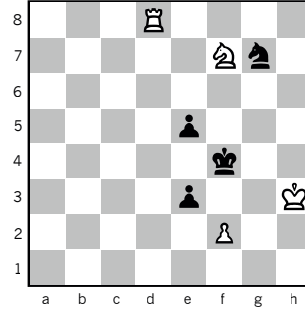
* * *

Son piyon

Bazen öyle olur ki tek
bir er bir savaşın gidişini
değiştirebilir. Şimdi
sunacağımız etütte
beyazın kalan son taşı, bir
piyon kaçınılmaz görünen
bir yenilgiyi önleyerek
beraberliği sağlıyor.

Diyagram 5

C. Bent, 1975

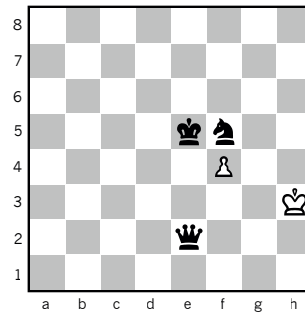

Sıra siyahta. Beyaz nasıl
berabere kalır?
Satranç etütlerinde hemen
daima ilk hamle beyazdadır.
Ama bazen burada olduğu
gibi hamle siyahta olabilir.
Pozisyonda beyaz f2xe3 ile
tehdit ettiğinden e3 piyonu
hemen sürülmeli:

1...e2 (1...e3xf2 2. Kd1
ve beraberlik) 2. Axe5!
Şxe5 (2...e1=V 3. Ad3+)
3. Kd3! (tehdit 4. Ke3+)
3...Af5 4. Kd2! e1=V 5.
Ke2+!! Şxe2 6. f4+ ve
beraberlik (Diyagram 6).

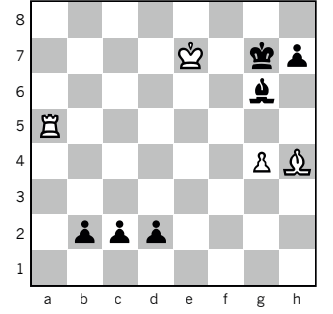
Çünkü siyah hangi hamleyi
yaparsa yapsın oyun pat
oluyor. Bu pozisyon bir
oyunun devamı olsaydı f2
piyonu oyunda yaptığı tek
bir hamleyle âdeta tarih
yazacaktı...

Diyagram 6

Diyagram 7

F. Bondarenko ve A.
Kakovin, 1958

Beyaz oynar ve kazanır.

Siyahın bitişik üç piyonu
vezir çıkmaya hazırlanıyor
ve beyaz "kazanmak"
iddiasında! Nasıl olacak bu?

1. Ff6+ Şh6 2. Fg5+ Şg7 3.
Fh6!! Şxh6 4. Şf6! d1=V 5.
Kh5+ Fxh5 6. g5 mat!

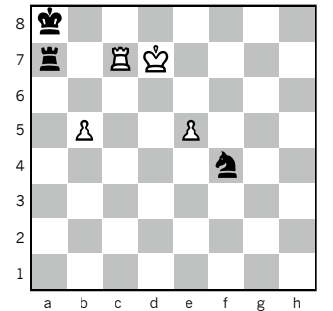
Burada da kalan son piyon
mücadeleye son noktayı
koyuyor.

Ayın Soruları

Ayın soruları için ipucu: Son
piyon!

Diyagram 8

J. Fritz, 1950

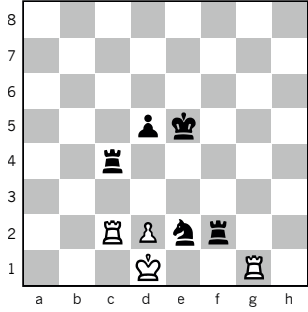

Beyaz oynar ve kazanır.

Diyagram 9

J. Hasek, 1927

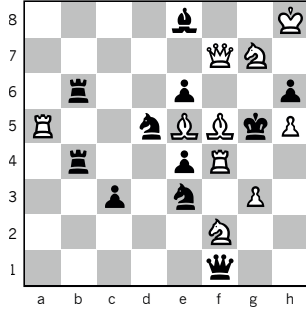
Beyaz oynar ve berabere kalır.

Geçen ay sorulan problemlerin ve etüdün çözümleri

2019/2020 Dünya Çözme Kupası kapsamında 14-15 Aralık 2019'da yapılan Varşova 18. Grand Prix Çözme Şampiyonası'ndaki sorulardan birkaçını size sormuştuk. İşte çözümler:

Diyagram 10

Daniel Papack ve Wieland Bruch
Die Schwalbe, 2000
Altıncı Şeref Mansiyonu

Beyaz oynar, iki hamlede mat eder.

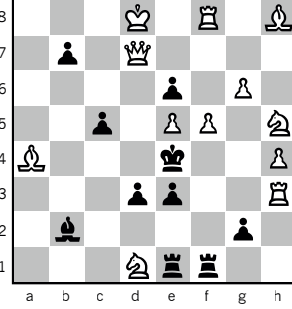
Önce deneme hamleleri:

1. Fh3? (2. Ff6 mat) Vb5!
2. Fg4? Af5!
3. Fxd4? K4b5!
4. Fxe6? K6g5!
5. Fg6? Fb5!

Anahtar hamle: 1. Fh7! (2. Ff6 mat) 1...Vb5 2. Ah3 mat; 1...Af5 2. Kg4 mat; 1...K4b5 2. Axe4 mat; 1...K6b5 2. Axe6 mat; 1...Fb5 2. Vg6 mat.

Diyagram 11

Hermann Weissauer
Deutsche Schachzeitung, 1978
Birinci Şeref Mansiyonu

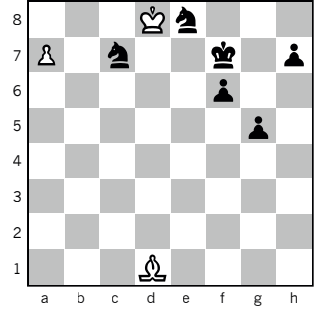
Beyaz oynar, üç hamlede mat eder.

Çözüm:

1. Şc8! (tehdit 2. Şxb7 ve 3. Fc6 mat)
- a) 1...Kxf5 2. Af2+! exf2 3. Vxd3 mat (2...Kxf2 3. Ag3 mat)
- b) 1...Fxe5 2. Ac3+! Fxc3 3.Vxb7 mat

Diyagram 12

Andrzej Jasik
Orijinal, 2019

Beyaz oynar ve kazanır.

Bu etüd yarışmada sorulmak üzere özel olarak kurulmuş.

Çözüm:

1. Fb3+ Şf8 2. Fa4 Ae6+
3. Şc8 A8c7 4. Fd7 Şe7 5. Fxe6 Şd6 6. Şb7 h5 7. Ff7 h4 8. Fe6 ve kazanır.

